

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 413/06
01.06.2006. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Vesne Popović, predsednika veća, Mirjane Grubić, Jasminke Stanojević, Milomira Nikolića i Jovanke Kažić, članova veća, u parnici tužilje AA, čiji je punomoćnik AB, advokat, protiv tuženih BB, VV, FF, čiji je punomoćnik BV, advokat, i DD, radi utvrđenja ništavosti ugovora, odlučujući o reviziji tužilje izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Somboru Gž. br. 501/03 od 30.12.2004. godine, u sednici održanoj 01.06.2006. godine, doneo je

P R E S U D U

USVAJA SE revizija i PREINACUJE presuda Okružnog suda u Somboru Gž. br. 501/03 od 30.12.2004. godine, tako što se ODBIJA kao neosnovana žalba tuženih i POTVRĐUJE presuda Opštinskog suda u Somboru P. br. 313/98 od 28.11.2002. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Somboru P. br. 313/98 od 28.11.2002. godine, stavom prvim izreke, utvrđena je ništavost kupoprodajnog ugovora zaključenog između prvotuzenog BB i ĐĐ dana 12.11.1993. godine, ugovora o zameni između ĐĐ i EE i ŽŽ sačinjenog 12.11.1993. godine i to u pogledu nepokretnosti upisanih u zk.ul. br. aa KO ZZ, parcele br. bb, vv, gg i dd. Stavom drugim izreke utvrđena je ništavost ugovora o kupoprodaji sklopljenog 12.11.1993. godine između prvotuzenog BB s jedne strane i II sa druge strane u pogledu nepokretnosti uvedenim u zk.ul. br. aa, parcelnim brojem đđ. Stavom trećim izreke utvrđena je ništavost ugovora zaključenog 10.8.1998. godine između tuženog DD kao prodavca i tuženog GG kao kupca o kupoprodaji 1/1 dela nepokretnosti upisane u zk.ul. br. ee KO ZZ, parcela br. đđ njiva u 77/1 duži površine od 1 hektar 82 ara, za cenu od 100,00 novih dinara, a procenjene vrednosti od strane RUJP od 27.387,50 novih dinara. Stavom četvrtim izreke obavezani su tuženi BB, VV, DD i GG da prepuste tužilji AA slobodan posed i raspolaganje navedenim nekretninama, te da joj izdaju podobnu ispravu za upis označenih nekretnina sa imena tuženih na svoje ime, jer će se u protivnom izvršiti zemljišno-knjižni prenos prava vlasništva sa imena tuženih na ime tužilje, u roku od 15 dana pod pretnjom prinudnog izvršenja a na osnovu ove presude. Stavom petim izreke obavezani su tuženi da isplate solidarno tužilji troškove postupka od 31.230,00 dinara, sve u roku od 15 dana.

Presudom Okružnog suda u Somboru Gž. br. 501/03 od 30.12.2004. godine, stavom prvim izreke, usvojena je žalba tuženih i preinačena presuda Opštinskog suda u Somboru P. br. 313/98 od 28.11.2002. godine, tako što se tužbeni zahtev da se utvrdi ništavost ugovora o kupoprodaji nepokretnosti upisanih u zk.ul. br. aa KO ZZ, parcela br. bb, vv, gg, dd, zaključenog 12.11.1993. godine između BB i ĐĐ; ugovora o zameni tih nepokretnosti zaključenog 12.11.1993. godine između ĐĐ i ŽŽ; ugovora o kupoprodaji nekretnina upisanih u zk.ul. br. aa parcela đđ zaključenog 12.11.1993. godine između BB i II i ugovora zaključenog 10.8.1998. godine između DD i GG, o kupoprodaji nekretnine upisane u zk.ul. br. ee KO ZZ, parcela br. đđ, njiva u 77/1 duži, površine 01 ha 82 a, za cenu od 100,00 novih dinara, a procenjene vrednosti od strane RJUP-a na 27.382,50 novih dinara, naloži zemljišno-knjižnom odeljenju suda da nekretnine pod parc. br. vv, gg, dd sa imena VV, a nekretnine pod parc. br. đđ KO ZZ sa imena GG prepíše na ime tužilje i obavežu tuženi da prepuste tužilji slobodan posed i raspolaganje na navedenim nekretninama, kao i da joj naknade parnične troškove, odbija kao neosnovan. Stavom drugim izreke, obavezana je tužilja da tuženima BB, VV i GG, kao solidarnim poveriocima, isplati po osnovu naknade troškova spora 17.100,00 dinara.

Protiv pravnosnažne presude donesene u drugom stepenu tužilja je blagovremeno izjavila reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Tuženi sud podneli odgovor na reviziju.

Vrhovni sud je ispitao pobijanu presudu u smislu člana 386. ZPP ("Službeni list SFRJ" br. 4/77, 36/77..."Službeni list SRJ" br. 27/92, 31/93), sa kasnijim izmenama i dopunama, koji se primenjuje na osnovu člana 491. stav 4. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik RS" br. 125/2004) i našao da je revizija osnovana.

U postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 354. stav 2. tačka 11. ZPP, na koju Vrhovni sud pazi po službenoj dužnosti.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, 10.12.1992. godine zaključen je ugovor o doživotnom izdržavanju između JJ - primaoca izdržavanja i tuženog BB, kao davaoca izdržavanja, a obaveza primaoca izdržavanja bila je da odmah po sačinjavanju ugovora izvrši prenos prava svojine na davaoca izdržavanja i to ne nepokretnostima upisanim u zk.ul. br. aa, KO ZZ, parcela br. bb, kuća i dvorište od 11 ari i 57m², parcela br. vv, kuća i dvorište od 10 ari i 89 m², parcela br. gg, njiva od 27 ari i 46m², parcela br. dd, njiva od 27 ari 75m² i parcela br. đđ, njiva od 1ha

112, parcela br. 99, njiva od 27 ari i 10m2, parcela br. 100, njiva od 27 ari i 70m2 i parcela br. 101, njiva od 11m2 i 82ara i 55m2, sa teretom zabrane otuđenja i opterećenja do smrti JJ. Dana 9.6.1993. godine primalac izdržavanja podneo je protiv BB tužbu radi raskida ugovora o doživotnom izdržavanju zbog neizvršavanja ugovornih obaveza. Pošto je JJ umro __.1993. godine postupak je preuzela AA - ćerka i jedini zakonski naslednik. U toku trajanja te parnice, istoga dana, 12.11.1993. godine, tuženi BB prodao je svom ocu ĐĐ nepokretnosti upisane u zk.ul. br. aa KO ZZ i to katastarske parcele br. bb, vv, gg i dd, koji ih je ugovorom o zameni za druge nepokretnosti preneo EE i ŽŽ, s tim što je tuženi BB, kao prodavac sačinio i ugovor o kupoprodaji katastarske parcele br. đđ upisane u zk.ul. br. aa KO ZZ sa II - kupcem. Presudom Opštinskog suda u Somboru P. br. 941/97 od 24.10.1997. godine (pravnosnažna 20.1.1998. godine) raskinut je ugovor o doživotnom izdržavanju između tuženog BB i pokojnog JJ. DD je na GG ugovorom o prodaji od 10.8.1998. godine preneo pravo svojine na katastarskoj parceli br. đđ upisane u zk.ul. br. ee KO ZZ, za cenu od 100,00 dinara. Pasivna legitimacija tuženih u ovoj parnici nije bila sporna.

Smatrajući da su tuženi zloupotrebom prava otuđivali i kupovali sporne nepokretnosti, prvostepeni sud je usvojio tužbeni zahtev.

Okružni sud je, međutim, zaključio da predmet i pobude zaključenih ugovora čije se utvrđenje ništavosti tužbom traži, nisu nedopušteni, pa je pri preinačenju prvostepene presude stao na stanovište da raspolaganje tuženog BB nepokretnostima koje su bile predmet ugovora o doživotnom izdržavanju ne može osujetiti pravo tužilje na novčanu protivvrednost te imovine i naknadu eventualno pretrpljene štete zbog raskida ugovora, tako da zloupotrebe prava od tuženih nije bilo.

Pravni stav drugostepenog suda ne može se prihvatiti, jer je na utvrđeno činjenično stanje pogrešno primenio materijalno pravo i to odredba člana 103, u vezi člana 12. i člana 13. Zakona o obligacionim odnosima.

Citiranim zakonskim odredbama regulisano je da je ništav ugovor koji je protivan prinudnim propisima, javnom poretku ili dobrim običajima ako cilj povređenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo, a u zasnivanju obligacionih odnosa i ostvarivanju prava i obaveza iz tih odnosa strane su dužne da se pridržavaju načela savesnosti i poštenja, pa je zabranjeno vršenje prava iz obligacionih odnosa protivno cilju zbog koga je ono zakonom ustanovljeno ili priznato.

Dakle, da bi ugovor nastao, bio punovažan i proizvodio pravno dejstvo, potrebno je, između ostalog, da ugovarači imaju u vidu osnovna načela obligacionog prava, koja obuhvataju i određene etičke zahteve.

U konkretnom slučaju, brižljivom ocenom izvedenih dokaza, prvostepeni sud je utvrdio da su tri sporna ugovora o otuđenju od strane prvotuženog nepokretnosti koje su bile predmet ugovora o doživotnom izdržavanju, zaključena u istom danu - 12.11.1993. godine, kada je trajala parnica za raskid tog ugovora, po tužbi primaoca izdržavanja, podnetoj već šest meseci posle njegovog sačinjavanja, zato što tuženi BB nije uopšte izvršavao ugovorne obaveze, dok je ugovor od 10.8.1998. godine zaključen posle pravnosnažnosti presude Opštinskog suda u Somboru P. br. 941/97 od 24.10.1997. godine (usvojen tužbeni zahtev za raskid ugovora o doživotnom izdržavanju). Iz ovakvog ponašanja tuženog BB očigledno je da je zloupotrebio pravo, namerno oštetio tužilju i grubo zanemario njen interes. S obzirom da je opštinski sud, takođe, detaljno ispitao i utvrdio da su tuženi znali i, prema okolnostima slučaja, morali znati za nedozvoljeni motiv svog saugovarača, izvesno je da su ugovori, koji su predmet spora, ništavi - protivni dobrim običajima.

Na osnovu člana 395. stav 1. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsednik veća - sudija

Vesna Popović, s.r.

Za tačnost otp Ivanka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

SM